

**РОЛЬ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У ДОСЛІДЖЕННІ МОНІТОРИНГ
У ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ФАРМАЦІЯ» В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ**

Буданова Л. Г.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Кафедра іноземних мов

liana@nuph.edu.ua

Освіта і наука, як провідні галузі розвитку суспільства, є найголовнішим національним капіталом, який повинен посісти пріоритетне місце в політиці держави та інтересів громадянського суспільства. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти визначені Конституцією України, Законами України «Про освіту» (1996), «Про вищу освіту» (2014), Національною доктриною розвитку освіти у XXI столітті (2002), Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України. Успішність України, конкурентоспроможність економіки та добробут її громадян дедалі більше залежать від якісної освіти, яка є національним пріоритетом.

Інструментом інформаційного забезпечення управління якістю підготовки майбутніх фахівців, зокрема з фармацевтичної галузі, є моніторинг. Актуальність проблеми моніторингу якості навчальних досягнень студентів за спеціальністю «Фармація» обумовлено низкою чинників.

По-перше, здоров'я української нації є запорукою добробуту та процвітання держави й людства, що вимагає високого рівня якості підготовки сучасного фахівця фармацевтичної галузі. Фармація, як і медицина, належить до стародавніх спеціальностей. Накопичений упродовж тисячоліть досвід лікування та лікознавства є важливою складовою боротьби цивілізації за існування у різних соціальних умовах. У період розбудови державності головним завданням вітчизняної фармації є забезпечення пацієнтів безпечними та доступними лікарськими засобами. Завдяки зусиллям фармацевтів розробляються й упроваджуються нові технології та нові види продукції, підвищується конкурентоспроможність вітчизняних ліків на світовому ринку. Давньоіндійська мудрість точно відображає головні морально-етичні цінності фармацевта: «У руках неосвіченої людини ліки – це отрута і за своєю дією їх можна порівняти з ножем, вогнем або світлом. У руках же людей освічених, ліки уподібнюються напою безсмертя». В умінні надати психологічну підтримку, зрозуміти потреби пацієнта, бачити у відвідувачі аптеки насамперед людину, яка потребує допомоги, полягає місія сучасного фармацевта.

По-друге, до першочергових завдань у сфері вищої фармацевтичної освіти належить необхідність запровадження нових механізмів розвитку освіти та моніторингу якості освіти, заснованого на науковому підході до аналізу проблем та оперуванні достовірною статистичною інформацією. За таких умов формування нової моделі фармацевтичної освіти визначає принципово нові вимоги до процесу підготовки висококваліфікованих фармацевтичних працівників, компетентних у питаннях передових досягнень світової науки та здатних критично мислити і самостійно застосовувати набуті знання.

Широке впровадження моніторингу якості навчальних досягнень студентів дозволяє забезпечити кожного студента інформацією про стан його професійної підготовки, надати допомогу відповідно до їхніх здібностей та потреб, будувати й удосконалювати навчально-виховний процес, прогнозувати розвиток системи освіти і створювати умови здобуття якісної вищої освіти, зокрема фармацевтичної. Водночас моніторинг допомагає з'ясувати ступінь

досягнення мети освітнього процесу, існування позитивної динаміки в розвитку студента порівняно з попередніми результатами моніторингових досліджень, співвідношення рівня складності навчального матеріалу й можливостей студента.

По-третє, імплементація моніторингу якості вищої освіти має вирішальне значення для успішного розвитку будь-якої країни. Глибоке вивчення закордонного досвіду проведення моніторингу якості навчальних досягнень майбутніх фармацевтів зумовлено нагальною вимогою часу – потребою вийти на вищий світовий рівень розвитку фармацевтичного сектора й успішно використовувати раціональні й оптимальні результати досягнень, які здобула світова освітня практика в процесі будівництва національної фармацевтичної освіти.

Близьким для України є досвід східноєвропейських країн (Болгарії, Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини та Чехії), які вже багато років розвиваються в умовах ринкової економіки, налагоджуючи форми співпраці у межах «загальноєвропейського дому» та інтегруючи багатокладну економіку у світовий ринок. Отже, цілком закономірно, що досвід східноєвропейських країн щодо професійної підготовки фармацевтичних кадрів становить значний інтерес для вітчизняних педагогів, учених. Так, східноєвропейська й українська моделі професійної підготовки майбутніх фармацевтів мають багато спільних і відмінних рис, зумовлених історично сформованими традиціями, особливостями національного, соціально-економічного, духовного розвитку держав, концептуальних засад освітньої політики. Наприкінці ХХ століття у країнах Східної Європи були розроблені основні принципи нової системи вищої освіти, реалізація яких дозволяє оперативнo й гнучко реагувати на локальні і державні потреби, передбачати та враховувати зміни в економіці та суспільному житті, відтворювати в змісті підготовки фармацевтичних кадрів рівень розвитку новітніх технологій, забезпечувати потреби й можливості професійної кар'єри для всіх вікових категорій, створювати однакові умови для отримання й продовження освіти незалежно від статі, національності, віросповідання тощо.

Методологію дослідження склали загальнонаукові і конкретно-наукові підходи, що визначили стратегію наукового пошуку. *Системний підхід* дав можливість розкрити цілісність об'єкта дослідження, неперервність між окремими його компонентами: метою, змістом, засобами, формами та результатами діяльності; моніторинг якості навчальних досягнень майбутніх фармацевтичних працівників – динамічна система, що зумовлює реалізацію цілісності й наступності змісту як логічно послідовний процес професійної підготовки та проведення моніторингу навчальних досягнень майбутніх фармацевтів, починаючи з визначення необхідних для студентів спеціальності «Фармація» знань, умінь, навичок, компетентностей та якостей. *Суб'єктно-об'єктний підхід* дозволив з'ясувати механізм перетворення студента спеціальності «Фармація» на суб'єкт саморозвитку та самовиховання, свідомої мотивації у ставленні до навчання, активності до пізнавальної діяльності. *Деонтологічний підхід* визначив норми поведінки фармацевтичного працівника, спрямовані на підвищення ефективності лікарської терапії і створення сприятливої атмосфери у стосунках з хворими, лікарями, колегами, питання моральності фармацевтичних працівників, вимоги та правила їхньої поведінки, почуття професійного обов'язку, совісті, честі та гідності. *Синергетичний підхід* у нашому дослідженні став методологічним підґрунтям для здійснення моніторингу якості навчальних досягнень студентів спеціальності «Фармація» і розгляду особистості майбутнього фахівця фармацевтичної галузі під час проведення діагностики рівня навчальних досягнень та професійної підготовки взагалі. *Акмеологічний підхід* дав змогу зорієнтувати на якісний результат у підготовці майбутнього фармацевта, високий рівень продуктивності й професійної зрілості. *Аксіологічний підхід* забезпечив становлення особистісних цінностей майбутнього фармацевтичного працівника, що

передбачає його настанову на самовдосконалення, саморозвиток. *Особистісно-орієнтований підхід* дозволив зорієнтувати становлення майбутнього фахівця фармацевтичної галузі на досягнення вершин особистого і професійного розвитку протягом усього життя. *Компетентнісний підхід* служив основою для формування професійних компетентностей, необхідних майбутньому фармацевту для досягнення професіоналізму, конкурентоспроможності на ринку праці, творче застосування набутих знань, умінь і навичок, мобільність у вирішенні творчих і типових завдань під час професійної діяльності. Використання *історичного підходу* дало змогу дослідити виникнення, формування і розвиток фармацевтичної освіти у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей. *Інформаційний підхід* дозволив здійснити збір і аналіз статистичної інформації та офіційних документів з досліджуваної проблеми (нормативні документи з організації навчально-виховного процесу майбутніх фармацевтів східноєвропейських країн, положення про процедуру вступу до фармацевтичних факультетів, про оцінювання рівня знань студентів, про підсумковий контроль студентів, нормативні документи з організації навчально-виховного процесу на фармацевтичних факультетах тощо).

Отже, вищеперелічені підходи дозволили визначитися з методологією дослідження, дослідити існуючі в зарубіжній педагогіці концепції до проведення моніторингу навчальних досягнень студентів за спеціальністю «Фармація» в університетах країн Східної Європи.

Література

1. Андреев, В. И. Проблемы педагогического мониторинга качества образования / В. И. Андреев // Вестник Российской академии образования. – 2001. – № 1. – С. 35-42.
2. Булах, І. Є. Основи педагогічного оцінювання / І. Є. Булах. – К., 2006. – Ч. 1. – 300 с.
3. Beeby, С. Е. The meaning of evaluation / С. Е. Beeby // Current Issues in Education / Department of Education. – Wellington, 1997. – № 4 : Evaluation. – P. 68-78.
4. Casley, D. Project Monitoring and Evaluation in Agriculture / D. Casley, K. Kumar. – Baltimore: Johns Hopkins University Press for the World Bank, 1987. – 159 p.
5. Metfessel, N. S. Paradigm Involving Multiple Criterion Measures for the Evaluation of the Effectiveness of School Programs / N. S. Metfessel, W. B. Michael // Educational and Psychological Measurement. – 1967. – № 27. – P. 931-943.